

Děti ve spárech exekutorů

Advokátka Alena Vlachová líčí, jak mladí lidé opouštějí dětské domovy s vysokými dluhy, které nezavinili

KATEŘINA KOLÁŘOVÁ

Jako by nestačilo, že svěřencům dětských domovů chybí rodinné zázemí. Kvůli nenasytosti a bezohlednosti obcí či dopravních podniků je navíc opouštějí s desetitisícovými dluhy za nezaplacené jízdenky nebo poplatky za popelnice. Jejich práva hájí advokátka Alena Vlachová. „Veškeré náklady na tuto práci nese naše advokátní kancelář, nedostávám dotace ani nic podobného. Prostě dělám to, co mě baví a co považuji za správné.“ říká v rozhovoru pro LN zakladatelka projektu Děti bez dluhů.

LN Co vás vedlo k tomu, abyste se začala věnovat dětským dlužníkům?

V létě 2013 jsem četla v časopise *Reflex* reakci čtenářky na rozhovor s pražským advokátem Tomášem Sokolem, který se velmi tvrdě vymezoval proti boji za práva dlužníků. Reditelka dětského domova v Boskovicích Jarmila Štílová jej upozornila na případy, kdy dlužníci za své dluhy nemohou.

Myslela tím děti z dětského domova, kteří mají desetitisícové exekuce kvůli nezaplacení poplatku na komunální odpad. Za děti poplatky neplatili rodiče, přesto jde dluh za nimi. Štílová žádala o právní radu, o východisko ze situace. Pani ředitelku jsem za pár dní oslovila a nabídla jí pomoc. Ke svému překvapení jsem zjistila, že se nejedná o nějaké pochybení úřadů v jednotlivém případě, ale že zákon o místních poplatcích je nastaven tak, že vlastně každé dítě se již okamžikem narození stává dlužníkem. Poplatkem totiž byla každá fyzická osoba s trvalým pobytem v obci, tedy i novorozenec.

LN Případů dětí z Boskovic jste se tedy ujala?

S ředitelkou jsem se dohodla, že mi pošle všechny případy dětí zadlužených kvůli poplatkům za odpad. Bylo jich několik. Začala jsem s dívkou, která byla těsně před odchodem ze zařízení a měla dluh víc jak deset tisíc. Podala jsem odvolání. Když bylo zamítnuto, musela jsem se začít s městem soudit. Brzy jsem zjistila, že touhle cestou to bude na dlouhé lokte a není v lidských silách řešit takto všechny případy po dobu několika let.

FOTO MAJRA - TOMÁŠ REJST

Alena Vlachová

• **Pražská advokátka**, působí v advokátní kanceláři Vepřek Caska Vlachová. Specializuje se na zastupování v řízení před soudy a rozhodčími orgány, zabývá se i korporátním právem a právem nemovitostí.

• **Absolvovala Právnickou a Matematicko-fyzikální fakultu** Univerzity Karlovy v Praze. V minulosti pracovala více než čtyři roky v pražské pobožce mezinárodní advokátní kanceláře Weil, Gotshal & Manges.

nevěřte svým očím, jak se někdo může pod takové rozhodnutí podepsat.

Až do změny advokátního tarifu, kterou k velké nelibosti některých advokátů prosadil ministr Pelikán, bylo vymáhání pohledávek z jízdy na černo zlatým dolem. Za zastupování v nalézacím a exekučním řízení měl advokát nárok na odměnu přibližně jedenáct tisíc korun, exekutor se odměnil osmi tisíci. Z jedné jízdy tak vznikl dvacetitisícový dluh. Dopravní podnik z toho dostal jen tisícovku za samotnou pokutu.

LN Nálezy Ústavního soudu říkají, že práva dětí porušily soudy, ne advokáti. Co myslíte, že by pomohlo, aby k podobným rozhodnutím nedocházelo?

Stačilo by, kdyby se dodržovala práva dětí tak, jak už jsou řadu let v našem právním řádu obsažena. Stačí vycházet z mezinárodní úmluvy o právech dítěte, ale níž zájem dítěte musí být na prvním místě při veškeré činnosti orgánů státu. Těžko spekulovat, proč soudy tuto zásadu ignorovaly. Přitom mají povinnost chránit práva všech účastníků řízení, a u dětí musejí na tuto ochranu dbát zvláště obezřetně. Pokud je dítě zastoupeno rodičem, který se neobtěžuje vyzvednout obsídku nebo se k jednání dostavit, mělo by být soudu jasné, že se nejedná o fiktivní zastoupení. Děti pak má soud ustanovit zástupce z řad advokátů, což říká i Ústavní soud.

LN Ústavní soud vám tedy dal za pravdu. V čem spatřoval pochybení okresních soudů?

Základní chyba bylo, že děti nebyly před soudem řádně zastoupeny. Stejný soud, který rozhodoval o umístění dětí do dětského domova kvůli tomu, že se o ně rodiče nestarali, oběsilá stejné rodiče v řízení o pokutě dopravnímu podniku, aby své dítě v tomto řízení před soudem zastupovali.

Četla jsem i absurdní odůvodnění rozsudku, ve kterém soudkyně z Plzně rozhodla o povinnosti zaplatit přes deset tisíc dětí, i když bylo při kontrole jízdenky pouhých 7 let. Totožnost malého pasažéra byla přítom zjištěna z občanského průkazu jeho matky, která cestovala s dítětem a nekoupila mu jízdenku. V takové chvíli

V tu chvíli jsem si řekla, že to takto dál nepůjde, že se musí změnit zákon. Oslovila jsem poslance z tehdejších vládních stran (*ODS, TOP 09 a VV – pozn. red.*) se žádostí, aby prosadili novelu zákona o místních poplatcích. Předpokládala jsem, že otázka dětských dlužníků nebude tématem, na kterém by se koalice nemohla jednoduše dohodnout, a to i s opozicí. Mýlila jsem se.

LN Oddlužení dětí nebylo pro poslance dostatečně atraktivní?

Z téměř stovky oslovených poslanců jsem dostala jen pár odpovědí, například od Jany Černochové z ODS a Heleny Langšádlové z TOP 09. Návrh pak nakonec podal pan Michal Babák z Věci veřejných a dokonce jsme získali i podpisy poslanců ze všech parlamentních stran. Bobužel však návrh neprošel, a to kvůli tehdejšímu sporům uvnitř vládní koalice.

Nově jsem se pak pokusila novelu prosadit po volbách s novým složením sněmovny. Návrh podala poslankyně ANO Kristýna Zelenková, ale řadu měsíců sněmovna jeho projednávání odkládala. Teprve v prosinci 2015, kdy jsem s Danielem Hůlem z organizace Člověk v tísni situaci medializovali, dostala věc úplné jiné obrát-

ky a novela pak byla rychle schválena. Do zákona se dostalo výslovné ustanovení, že za děti platí rodiče. Navíc byly přímo zákonem od tohoto poplatku osvobozeni děti v dětských domovech a podobných zařízeních. Dluhy vzniklé v minulosti pak může obecní úřad na žádost prominout.

LN Změnou zákona jste pomohla oddlužit děti ze všech dětských domovů. Pak jste se pustila do boje s dopravními podniky. Jak jste se k dětským černým pasažérům dostala?

V rámci dluhů s komunálním odpadem jsem oslovila s nabídkou pomoci i ostatní dětské domovy. Ozvali se mi také z Moravské Třebové a z Plzně, kde měli jiný problém. Jejich chraněnci byli zadlužení kvůli pokutám z hromadné dopravy. Dluhy narostly do obřích rozměrů, některé byly kvůli nákladům za právníky protistrany a exekutory až stotisícové.

Jako první jsem řekla případ tří dívek z Pardubic, sester, kterým ve věku 8 až 10 let rodiče nedávali peníze na jízdenky a cestou do školy je několikrát chytil revizor. Vyhledky na vstup do dospělosti po odchodu z domova zastínilo několik exekucí. Začala jsem děvčata zastupovat, podáva-

la jsem žaloby pro zmatečnost a návrhy na zastavení exekuce. Vše marně, obecné soudy odmítly uznat svá pochybení v předchozích řízeních. Podala jsem i ústavní stížnosti a po dvou letech, na začátku letošního roku, Ústavní soud původní rozhodnutí soudů zrušil s tím, že obecné soudy pochybily a odepřely dětem právo na spravedlivý proces. Podobně dopadly i ústavní stížnosti v případech plzeňských dětí.

LN Ústavní soud vám tedy dal za pravdu. V čem spatřoval pochybení okresních soudů?

Základní chyba bylo, že děti nebyly před soudem řádně zastoupeny. Stejný soud, který rozhodoval o umístění dětí do dětského domova kvůli tomu, že se o ně rodiče nestarali, oběsilá stejné rodiče v řízení o pokutě dopravnímu podniku, aby své dítě v tomto řízení před soudem zastupovali.

Četla jsem i absurdní odůvodnění rozsudku, ve kterém soudkyně z Plzně rozhodla o povinnosti zaplatit přes deset tisíc dětí, i když bylo při kontrole jízdenky pouhých 7 let. Totožnost malého pasažéra byla přítom zjištěna z občanského průkazu jeho matky, která cestovala s dítětem a nekoupila mu jízdenku. V takové chvíli